

UN ciljevi održivog razvoja

Na Samitu o održivom razvoju, 2015., države članice Ujedinjenih nacija usvojile su **Program održivog razvoja do 2030.** sa ciljevima održivog razvoja (COR) koji se odnose na budući društveni i ekonomski razvoj u skladu sa principima održivosti. Neki od ciljeva vezanih za vodu su:

Do kraja 2030. postići univerzalan i jednak pristup bezbednoj i jeftinoj pijaćoj vodi za sve.

Do kraja 2030. primeniti integrisano upravljanje vodnim resursima na svim nivoima, između ostalog i kroz prekograničnu saradnju, ako je to potrebno.

Do kraja 2030. proširiti međunarodnu saradnju sa zemljama u razvoju i podršku tim zemljama u stvaranju kapaciteta za aktivnosti i programe vezane za vodu i sanitarne uslove, uključujući prikupljanje vode, desalinaciju, efikasno korišćenje vode, tretman otpadnih voda, recikliranje i tehnologije ponovne upotrebe vode.

Podržati i pojačati učešće lokalnih zajednica u unapređivanju upravljanja vodom i sanitarnim uslovima.

Do kraja 2020. osigurati očuvanje, obnovu i održivo korišćenje kopnenih slatkovodnih ekosistema i njihovog okruženja, posebno šuma, močvarnog zemljišta, planina i isušenog zemljišta, u skladu sa obavezama prema međunarodnim sporazumima.

Preduzeti hitne aktivnosti za smanjivanje degradacije prirodnih staništa, zaustaviti gubitak biodiverziteta i, do kraja 2020. zaštititi ugrožene vrste i sprečiti njihovo iščezavanje.

Do kraja 2020. uvesti mere kako bi se sprečio i značajno umanjio uticaj invanzivnih stranih vrsta na kopnene i vodene ekosisteme te suzbijati ili iskoreniti prioritete vrste.

Štampano u okviru aktivnosti na projektu **“VODA I ŽIVOT- obrazovanje za opstanak”.**

Cilj projekta je jačanje kompetencija nastavnika za prenošenje i razvijanje funkcionalnih znanja i osposobljavanje učenika za usvajanje veština i sistema vrednosti neophodnih za život u skladu sa ciljevima UN za održivi razvoj.

Projekat se finansira sredstvima SEEDLING programa koji realizuje Regionalni centar za životnu sredinu za Centralnu i Istočnu Evropu (REC). Program finansira Austrijska razvojna agencija (ADA).

Photo: Saša Preradović, Jelena Nikolić Antonijević i CC0

ŠKOLA ZA OPSTANAK

Cvijićeva 28, Beograd

+381 11 409 52 47

www.skolazaopstanak.rs

skolazaopstanak@gmail.com

REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

VODA & ŽIVOT obrazovanje za opstanak

Dostupnost nezagađene vode i očuvanje vodenih ekosistema i vlažnih staništa predstavljaju osnovu čovekovog zdravlja i opstanaka.

Praćenje kvaliteta vode i stanja životne sredine je preduslov za planiranje odgovarajućih mera zaštite i održivo korišćenje vodenih ekosistema.

ZAŠTITA VODENIH EKOSISTEMA

Usled savremenog načina života, demografske eksplozije, industrijalizacije, i moderne poljoprivrede dolazi do potrebe za sve većim količinama vode. Rezerve pitke vode u prirodi ograničene su na samo 1% od ukupne slobodne vode, a problem zagađivanja, uništavanja prirodnih vodenih ekosistema i snabdevanja pijaćom vodom postaje sve veći, tako da voda lako može da postane limitirajući faktor daljeg opstanaka čoveka na Zemlji. Vodeni ekosistemi predstavljaju centre biodiverziteta i imaju veliku moć zadržavanja i samoprečišćavanja vode posebno zahvaljujući aktivnostima biljaka i mikroorganizama. Zato se danas posebna pažnja poklanja zaštiti očuvanih i revitalizaciji narušenih vlažnih staništa.

Za kreiranje programa zaštite i praćenje stanja ekosistema koriste se određene vrste organizama i to:

- Vrste koji su simboli staništa- Flagship Species
- Vrste od posebnog značaja- Species of Special Concern
- Indikatorske vrste- Indicator Species

Međunarodni ugovori kojima su obuhvaćena slatkovodna staništa:

- Ramsarska konvencija- konvencija o močvarnim područjima od međunarodnog značaja naročito kao staništa ptica močvarica;
- Bernska konvencija;
- CITES konvencija;
- Bonska konvencija;
- EU Direktiva o pticama i EU Direktiva o staništima.

Vodomar, *Alcedo attis*
Strogo zaštićena vrsta. živi na strmim obalama potoka, reka i jezera. Gnezdi se u rupama koje sam pravi. Hrani se sitnom ribom i beskičmenjacima.

Brkata senica, *Panurus biarmicus*
Strogo zaštićena vrsta. živi u vlažnim staništima obraslim trskom u kojoj pravi gnezdo. Hrani se insektima i drugim sitnim beskičmenjacima.

Njorka, *Aythya nyroca*
Strogo zaštićena vrsta. Gnezdi se u priobalnoj vegetaciji. Zimuje u jatima na otvorenoj vodi. Hrani se vodenom biljkama i sitnim beskičmenjacima.

Gak, *Nycticorax nycticorax*
Strogo zaštićena vrsta. Gnezdi se kolonijama na drveću i priobalnoj vegetaciji. Hrani se ribom, vodozemcima, sitnim pticama i sisarima.

Beli lokvanj, *Nimphaea alba*
Strogo zaštićena vrsta. Živi u stajaćim i slabotekućim vodama. Sadrži alkaloida sa umirujućim dejstvom. Semenka se hrane ribe i tako je rasejavaju.

Rogoz, *Typha latifolia*
Živi u vlažnim i plavnim staništima. Koristi se u narodnoj medicini i za fitoremedijaciju. Može iz vode da ukloni cink, kadmijum, olovo i nitrata.

Barska perunika, *Iris pseudacorus*
Zaštićena vrsta. Živi u vlažnim i plavnim staništima. Rizom sadrži tanine i etarska ulja, koristi se u narodnoj medicini.

Bela vrba, *Salix alba*
Živi u vlažnim i plavnim staništima. Sadrži derivate salicilne kiseline. Apsorbuje teške metale iz vode i koristi se za fitoremedijaciju.

ZAŠTO NIJE DOBRO KANALISATI VODOTOKOVE

Prirodni potoci i reke meandriraju i duži su od kanalisanih. Manja je brzina toka i smanjena je erozija obala i dna korita. Erodirano zemljište se ponovo taloži na unutrašnjim stranama obala. Obrazuju se dublji i plići delovi sa različitim životnim uslovima.

Raznovrsnost sedimenata i priobalne vegetacije doprinosi samoprečišćavanju vode i naseljavanju velikog broja životinja- povećava se biodiverzitet.

Rečni rukavci i plavne šume predstavljaju tampon zonu i ublažavaju nalete poplavnih voda.

Kanalisanjem se skraćuje dužina vodotoka i uklanjanje se prirodna vegetacija usled čega se smanjuje samoprečišćavanje i stvaraju se nepovoljni ekološki uslovi za opstanak vodenih životinja. Stanište se homogenizuje- smanjuje se biološka raznovrsnost.

Vodeni tok je ubrzan i voda neometano odnosi sa sobom plodno zemljište.

Skraćivanjem toka smanjuje se zapremina korita, tako da ono više ne može da primi celu količinu vode koju je ranije moglo, pa dolazi do poplava.